

positief moet „geheiligd“ worden, is deze, dat ook de moed ontbreken moet, om den dienst des Woords bij te wonen en den ambtelijken zegen te ontvangen.

Over China, Chr. Stud. Ver., Y. M. C. A., John Mott e. a.

Heel het jongste nummer van „De Macedoniër“ (32 bl.) is geschreven door ds D. Pol. Het nummer is zeer belangrijk, niet het minst door hetgeen ds Pol schrijft over de zending in China.

Het artikel is leerzaam, niet het minst voor wie in deze dagen nadenkt over verschijnselen als de N. C. S. V. in haar verhouding tot de wereldorganisatie van chr. studenten. Velen zeggen: heb liever te doen met de vereenigingen van algemeen christelijken „grondslag“, dan met een uit eigen beginsel opgebouwd werk. Dat die oproep meestal het begin der ontbinding is, blijkt soms niet zoo duidelijk, als men alleen maar binnen enkele meters afstands waarnemingen doet, doch het wordt te duidelijker, als men eens let op het buitenland.

Ds Pol begint op te merken, dat vroeger de zending in China orthodox was:

De Zendingsgeschiedenis op China gewaagt op iedere bladzijde van een geloof, een moed en een zelfverloochening, die sterk aan de dagen van de Apostelen doet herinneren. Noch tegenstand, noch lijden, noch martelaarsdood konden deze pionierzendingen weerhouden. De opdracht van Christus was duidelijk en klaar voor hen en de nood van China's miljoenen drong.

Onder Gods zegen wierp hun arbeid rijke vruchten af: overal tot in de verafgelegen streken des lands ontstonden allengskens jonge, bloeiende gemeenten, de kern eener gezonde inheemse Christelijke Kerk, gevolgd in de voornaamste plaatsen door hospitalen, scholen en andere takken van Christelijken arbeid. De Bijbel werd in alle bestaande dialecten vertaald en werd, vooral door het volhardend pogen van Chineesche evangelisten en colporteurs, door gansche China verspreid.

Tot op 1900, het jaar van den Bokser-opstand, was de Protestantische Zending in China onbetwist orthodox. Zij stond op positief reformatorischen bodem.

Maar het modernisme liet de orthodoxie het moeilijke pionierswerk verrichten en kwam toen de zaak beïnvloeden:

Onder den drang der moderne stroomingen werden de eertijds strenge eischen tot toelating als zending milder en bleken sommige modern-gezinde leden der zendingbesturen in het moederland er niet afkeerig van, dat ook hunne gezindheid onder de zendingen vertegenwoordigd zoude zijn. De buitenkerkelijke organisaties gaven den eersten stoot, enkele zendingbesturen volgden, en zoo werden tegelijk met orthodoxe ook moderne zendingen naar China uitgezonden. Eerst onopgemerkt, als enkelingen en bij wijze van uitzondering, later openlijk, bij tientallen en als eene vanzelfsprekende zaak.

Deze moderne zendingen begonnen geen nieuwen, afzonderlijken arbeid, maar nestelden zich in de reeds gevestigde orthodoxe onderwijs-inrichtingen en kerken. In de eerste jaren werd zeer voorzichtig een gematigd modernisme aangediend en dat in beperkten kring. Later, als gevolg van het steeds krachtiger worden van den invloed der modernen in het moederland, maakte de zuurdesem-politiek van vreedzame penetratie plaats voor een meer openlijke propaganda en een krachtiger optreden.

Vooral de houding, die men aannam tegenover de studenten, werkte het modernisme in de hand:

Van de Chineesche studenten, die naar Amerika of Engeland getogen waren om hun studien aan de Westersche Universiteiten te voltooien, kwamen velen onder den invloed van moderne professoren en predikanten in die landen.

De meesten waren reeds in China, zij het dan ook zeer oppervlakkig, met het Christendom in aanraking geweest, sommigen waren scholieren van zendingsscholen of wel kinderen van christen-ouders. Het is duidelijk, dat en het onchristelijke aanzien der Westersche beschaving en het semi-rationalisme hunner christelijke professoren een ware revolutie in het denken dezer jongelingen teweeg bracht en dat — in het geval van sommige christenen onder hen — hun onbeproefd geloof ernstig geschokt werd. Het kostte hun professoren weinig moeite dezulken los te maken van hun „ouderwetsch kindergeloof“ en ze te winnen voor de „nieuwe en bredere opvatting van de Christelijke religie“.

Eenmaal teruggekeerd in China, werden deze pas gepromoveerden met open armen ontvangen door de liberale zendingen, die zeer terecht in hunne komst eene machtige versterking hunner positie zagen en die niet nalieten velen hunner door aanlokkelijke voorwaarden als collega's aan Christelijke inrichtingen van hooger onderwijs, Chr. Stud. Ver., en Y. M. C. A. te verbinden.

Den pioniersarbeid en evangelisatiearbeid bijna uitsluitend aan de orthodoxen overlatend, concentreerden de modernen al hun krachten op de vorming der studenten in de groote onderwijs-centra der verdrags-haven en andere belangrijke steden aan de spoorwegen. „Geef ons de Chr. jeugd“, zoo redeneerden zij, „en de toekomstige kerk behoort ons“. Vooral werd veel aandacht geschonken aan de omzetting der theologische scholen. Noch geld, noch moeite werden gespaard om dit doel te bereiken en allerlei, ook zeer twijfelachtige, middelen moesten dienen. Ten koste van elken prijs moesten de toekomstige predikanten gewonnen worden. Die zouden blijken, als inheemse leiders in verantwoordelijke posities geplaatst, zelfs van meer nut te kunnen zijn voor het verspreiden van moderne theorieën dan hun buitenlandse collega's.

De beste methoden om de orthodoxe seminariën en

bijbelscholen onder moderne leiding te brengen, is ongetwijfeld geweest de oprichting der z.g. „unie-instituten“, waar zendingen van verschillende zendingscorporaties op een zeer brede basis samenwerken en waar alle richtingen getolereerd worden.

De geschiedenis der laatste vijftien jaren in China heeft ten duidelijkste aangetoond, dat zoodanige inrichtingen de een na de andere haar positief-christelijk karakter verloren hebben en ten slotte verlopen zijn in moderne cultuur-instellingen, die wel Christelijk in naam bleven en door zendingsgelden onderhouden bleven, maar waar de Christus der Schriften, de Zoon Gods en Zaligmaker der wereld Zijne plaats heeft moeten inruimen voor een Jezus van moderne inbeelding, een ideaal-mensch, revolutionair en hervormer der maatschappij. De Yen Ching Universiteit te Peking is hiervan een teekend voorbeeld.

De Chineesche Y. M. C. A., die zich langs geheel andere lijnen ontwikkeld heeft dan haar zuster-vereenigingen in Westersche landen, is met de Chr. Stud. Ver. één der geschikte voortuigen geweest voor de verspreiding van het modernisme in de Chineesche kerken.

Het gebrek aan scherpe lijnen en vastheid van principe, gevoegd aan de zucht om, vrij van enig kerkelijk toezicht, hare eigen beginselen en methoden vast te stellen of te wijzigen naar de behoefte der wisselende tijdsomstandigheden, heeft er toe geleid, dat het woord „Christelijk“ onder hen een uiterst vaag begrip is geworden. De orthodoxen onder hunne gesalarieerde secretarissen hebben geleidelijk plaats gemaakt voor modernen en mannen van zeer liberaal-politieke gezindheid.

Via de zendingssactie kwam zelfs de vrijmetselarij zich opwerpen op den door het bloed der orthodoxe martelaren gedrenkten akker der zending:

Dat hun liberalisme eer begeerd dan getolereerd werd, valt af te leiden uit het feit, dat sommigen zich reeds te voren in hunne uittalingen hadden doen kennen als waardige discipelen van Strauss, Bauer, of Renan en dat bijvoorbeeld de leiding van zulk een inrichting werd toevertrouwd aan een Amerikaanschen Y. M. C. A.-secretaris, van erkende moderne beginselen, die bekend stond een der hoogste rangen te bekleeden in een vrijmetselarsloge. Noch zijn positie als zending, noch die van Directeur eener belangrijke zendingeninrichting bleken voor hem beletselen te zijn, om in zijn qualiteit van „Meest Waardige Hooge Beschermheer van het Algem. Grootte Chapter van de Orde van de Ster van het Oosten“ een afdeling van deze cult in China te stichten, waartoe ook verschillende zendingen als lid toetraden.

Veel belovende Chineesche studenten worden naar Amerika gezonden ter opleiding aan een der moderne seminariën (bij voorkeur het „Union Theological“ Seminarie te New-York) en keeren na enkele jaren terug om als secretarissen in de Y. M. C. A. werkzaam te zijn. In welke richting hunne activiteiten op christelijk gebied zich dan bewegen is licht te bevroeden. Het is een droefv. maar onbetwistbaar feit, dat de bijbelklassen en discussiegroepen onder hunne leiding van dien aard zijn, dat mannen als Eerdmans, van Wijn-gaarden, en Aris zich daar volkomen thuis zouden gevoelen. Deze bijbelklassen hebben meer van dageraads-vergaderingen dan van vergaderingen van Christelijke Jongeren.

De naam van John R. Mott wordt ook in dit verband ter sprake gebracht:

Het „China Voortzetting Comité“, in het jaar 1912 onder den invloed van Dr. John R. Mott te Shanghai gevormd, en in 1922 gereorganiseerd als „De Nationale Christelijke Raad“, heeft eveneens veel bijgedragen tot de losmaking der Chineesche Christenen van den Bijbel en van het historische Christendom, en wel hoofdzakelijk omdat de dominerende elementen van dien Raad in zeer nauwe verbinding stonden met de liberale groepen in de Amerikaanse kerken en door deze ruim van fondsen voorzien werd.

En terwijl hier te lande de pers het vraagstuk behandelen moet, wat te denken is van een gemeenschappelijke conferentie — op Zondag — waar prof. de Graaf (modern) en ds Buskes (vroeger predikant bij de Geref. Kerken in Nederland) naast elkaar de belangen der studenten willen behartigen, daar spreken ze in China uit, dat die twee niet gemeenschappelijk kunnen werken. Immers, ds Pol, sprekende over de vrijzinnigen in China, merkt op, dat

zoodra de modernen daar te lande er toe kwamen om in één hunner invloedrijkste bladen de antithese tusschen orthodoxen en modernen aldus scherp te stellen, deze antithese ten volle geaccepteerd werd door de Chineesche leiders der modernen in China, die op grond ervan de wenschelijkheid uitspraken, dat de Zendingbesturen voortaan geen orthodoxe, maar alleen moderne zendingen naar China zouden uitzenden:

„Twee wereldbeschouwingen, twee zedelijke idealen, twee godsdiensten zijn met elkander in botsing gekomen... van een midden-van-den-weg-neutraliteit en ontwikkeling kan geen sprake zijn... Het conflict is tusschen 2 werelden: de wereld van de traditie en de wereld van het modernisme. De eene is scholastiek, statisch, autoritair, individualistisch, de andere is levenskrachtig, dynamisch, vrij en sociaal. Er is hier een botsing, even hevig en grimmig, als tusschen het Christendom en het Confucianisme. Liefelijke woorden kunnen het verschil niet verborgen houden. „Gezegd zij de band“ kan gezongen worden tot aan den laatsten snik, maar kan deze twee werelden niet te zamen binden. De God der fundamentalisten (diegenen, die vasthouden aan de fundamentele waarheden der Schrift. Vert.) is één God: de God van het modernisme is een andere. De Christus der fundamentalisten is één Christus; de Christus van het modernisme is een andere; de Bijbel der modernen is een andere. De Kerk, het

Koninkrijk, de verlossing, de voleinding aller dingen — deze zijn alle één ding voor de fundamentalisten en een ander ding voor de modernen“.

Hier komt het modernisme in China amen zeggen op de bezwaren, die ds C. Lindeboom in „N. H. Kbl.“ en dr K. Dijk in „Haagsche Kbl.“ hebben ingebracht tegen ds Buskes' overigens wel goedbedeelde poging.

Terecht wijst ds Pol op de consequenties, die ginds haastig voor den dag komen:

De teruggang van Bijbelsch Christendom tot een gematigd modernisme, van een gematigd modernisme tot een volgroeid modernisme, en van een volgroeid modernisme tot volslagen ongelooft moe in het Westen een proces van vele jaren zijn, in Oostersche landen, waar men geen eeuwen van Christelijke ervaring, traditie en historie tot ruggeleuning heeft, gaat deze achteruitgang oneindig veel sneller en radicaler in zijn werk.

De Chineesche discipelen gaan in dit opzicht boven hunne Westersche meesters.

Een feit uit vele moge ter illustratie dienen. De studenten-secretaris der Y. M. C. A., sedert een negental jaren als zoodanig te Peking werkzaam, de Amerikaan J. L. Childs, schreef in een veel gelezen religieus maandschrift uitgegeven door een groep Chineesche Christelijke professoren, Y.M.C.A.-secretarissen en predikanten o.m. het volgende:

„Onze huidige opvatting van God is in enkele belangrijke opzichten verschillend van, en naar ik geloof, beter dan de opvatting, die Jezus had...“

En wie droeg voor zulke uitspraken mede de verantwoordelijkheid?

De hoofd-redacteur van dit blad, Dr. T. T. Lew, een bekend leider der Chr. Stud. Ver., die de verantwoordelijkheid draagt, dat dergelijke artikelen in ditzenden exemplaren onder de Chineesche Christenen verspreid worden, was Chineesch afgevaardigde op de Wereld Conferentie „on faith and order“ in Augustus j.l. te Lausanne gehouden.

Hier volgt nog een citaat van een ander:

Hij schreef in een ander blad, eveneens geredigeerd door predikanten en leiders in de Y.M.C.A. en studentenkringen, een zestal artikelen, waarin hij trachtte aan te toonen, dat de leer van het plaatsvervangend lijden en sterven van Jezus onmogelijk te handhaven was, en uit een moreel oogpunt, zelfs beslist verwerpelijk was.

Welke tactiek soms gevolgd wordt om orthodoxe zielen te winnen voor het werk van moderne geesten, zegt ds Pol aldus:

De oudere leiders hebben leeren inzien, dat open sprake hun eigen zaak slechts schade kan doen. Voorzichtigheid als van de slang is geboden en lever ten slotte betere resultaten op. Of, in de bewoordingen van meer ervarenen: „Directe aanvallen op de orthodoxe fortificaties wekken slechts ongewenschte vijandschap op.“

„Laat de waarheid onopgemerkt door de achterdeur van hun verstand binnensluipen, als de voorpoort gebarricadeerd blijkt te zijn.“ „Prek op zulk een wijze, dat zelfs de heiligen onder hen er niet op verdacht zijn.“ „Behoud de orthodoxe termen en geef ze een andere beteekenis, of, dien nieuwen wijn toe in oude lederen zakken.“ „Benam volmondig alle leerstukken, natuurlijk met een verstandelijk voorbehoud.“

En tot welke consequenties men kwam, blijkt wel hieruit:

Zij geven zich doorgaans veel moeite om de Christelijke religie met de ongelovige wetenschap te verzoenen en hebben in hunne pogingen daartoe zeer belangrijke offers ten koste van het Christendom gebracht. Ook bejerven zij zich om een compromis tot stand te brengen tusschen het met den eisch des tijds in overeenstemming gebrachte Christendom en het goede in de inheemse godsdiensten en Chinese cultuur. De opzienbare en van alle zijden sterk veroordeelde Christus-verloochening op den eersten Paaschdag van 1925, toen te Peking tegenwoordigers van verschillende Christelijke groepen, onder leiding van den Amerikaanschen zending, Dr. Gilbert Reid, den Zwitserschen Y.M.C.A.-leider Dr. de Vargas, en den Chr. Stud. leider Dr. T. T. Lew, allen in toga gekleed, hunne eerbiedige hulde gingen brengen aan den Panxhan Lama, een geïncarneerden Boeddha, was niets anders dan een weersinwekkende uiting van dit streven.

Tegen deze modernistische veroveringstochten kwamen gelukkig de orthodoxen in verzet:

Na vele jaren van geduldig zwijgen en tijdelijk toezien moest er — zoo gevoelde men — eindelijk iets geschieden.

Dit algemeen gevoelen kwam in 1920 tot uiting door de oprichting van de „Bijbel-Unie van China“. Hiermede was de eerste schrede gedaan, enerzijds tot consolidatie der orthodoxe positie en anderzijds tot een openlijke positie nemen tegen het modernisme op het zendingsveld.

En tenslotte ging men nog verder:

Een tweede belangrijke stap in die richting werd gedaan in 1925, toen de laatste groote conservatieve groepen zich bij den „Nationaal Christelijken Raad“ terugtrokken. Deze Raad was in 1922 gevormd als een administratief en raadgevend lichaam voor de gansche Protestantische Zending in China. Als eene laatste poging om de uitwendige eenheid der Zending te behouden, stelde een deel der orthodoxe leiders tot samenwerking toe. Ook deze poging faalde. Het bleek maar al te duidelijk, dat deze medewerking in den grond der zaak de verdere verbreiding van het moder-

nomie
dien B
de clat

Ik he
werpt ee
een synt
wint. Vi
der scrij
met ver
aan onv
getypeer
Pol is e
Buskes
wat heb
de studie
studente
opent
kan op
rustig m
antwoor
Neen,
dingen.
laat ze
rieisme,
beweging
doen, die

De heel
boeken, d
zijn jonge
deren van
weer de
meisje m
en die n
Gras, een
is met z
tekst als
omdat de
vene zelf
geschreef
zo nopen
nen aantr
in ieder c

Van tijd
ous gereg
Het bog
het best.
Hoewel
maandlijk
maari beg
de jaren
We zijn
Maar dat
kan intee
roods vers

Kan teg
kurreeren.
eolste wor
voor finge
Mevrouw
een roman
raties“ 18
trekt roed
rende het
op het Chr

Dit tijds
doels in e
lig lezen.
schreven
zoeklicht v
tament, sc
tekening
geeft; Prof
over het
vertelt van
die voor
zeeren; De
Heilige La
Hoerkoel, e
steeds inte
den kijker
waarnemer
houdend, a
op het pag
illustraties

De Reda
interessant
uit. Er wor
het modera
daarbij nie
ook een fl
oeren met